

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izboja vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se do pošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petlitvrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parče in zabave vsaka petlitvrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserate se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Novi boji proti Srbiji.

Naša artilerija obstreljevala Belgrad in Smederovo. — Ob izlivu Drine uspešni infanterijski spopadi. — Na Balkanu vse države mobilizirajo. — Pred velikimi dogodki na Balkanu. — V Galiciji se umaknili Rusi ob Seret. — V Volhyniji se mi umaknili pred rusko premočjo. — Važno mesto Vilna padlo v nemške roke. — Italijani še vedno brez uspehov. — V Italiji se širi nevolja nad vojsko.

Kako je s perocidom?

(Piše Anton Kosi, šolski ravnatelj in vinogradnik v Središču.)

Ker je nesrečna svetovna vojna s svojimi neugodnimi posledicami zarila v vse naše življenske razmere, zato je takorekoč samo ob sebi umljivo, da moramo te posledice čutiti tudi mi vinogradniki. Ne samo, da nam je za glavna vinogradna dela manjkalo letos potrebnih delavcev, manjkalo nam je tudi potrebnih sredstev, da bi se uspešno ubranili raznih trdnih boleznih, zlasti pa peronospori. Zmanjkalo nam je bakrene galice in kjer jo je bilo dobiti, zahtevale so se za njo tako visoke cene, da se je vinogradnik kar ustrašil.

Visoka cena modre galice, zlasti pa dejstvo, da te snovi spomladi ni bilo dobiti, je torej napotilo mnogo vinogradnikov, da so segli po drugem sredstvu, ki so nam ga veččaki priporočali, namreč po perocidu.

Tudi pisec teh vrst se je moral radi pomankanja galice odločiti letos za perocid, in zato je smatral za dolžnost, da se natanko pouči o novem nasvetovanem sredstvu, zlasti pa o načinu, kako se pravilno pripravlja in rabi perocidno-apnena zmes.

Dne 24. majnika je na željo nekaterih vinogradnikov iz Središča in okolice na poučnem shodu „Gospodarske zadruge v Središču“ obrazložil navzočim, kaj pišejo in kako sodijo o perocidu oni krogi, ki so poklicani v to, da nam govedo pri pravilnem obdelovanju vinogradov z besedo in dejanjem na roko. Dotični moj govor je prinesel v svoji 23. letošnji številki tudi „Slov. Gospodar“.

Pisec teh vrst se je v dotičnem svojem poročilu opiral zlasti na mnenje v dotičnem strokovnjaka dvornega svetnika K. Portela, ki je v 48. številki lauske „Weinzeitung“ priobčil članek, kjer trdi omenjeni veččak, da so vedelni poskusi, ki so jih delali s perocidom v avstrijskih državni poskuševalnicah, n. pr. v Zadru, pokazali, da je ta snov ravnotakouspešno sredstvo proti peronospori, t. j. akose pravilno pripravi in z njo tudi pravilno škropi.

Nadalje sem pojasnil navzočim interesentom natanko navodil dr. Otona Broža* za pravilno pripravljanje perocidno-apnene zmesi in za pravilno škropljenje s to snovjo. In tako smo torej zaupajoč besedam strokovnjakov, da je perocid uspešno sredstvo proti peronospori, začeli svoje vinograde škropiti z novim drobnoznatim pepelaštim sredstvom. A kakšen je bil uspeh našega ravnanja? Kako se je obnesel perocid?

To vprašanje je važno in zanjma sedaj širje vinogradne sloje. Zato je slavno uredništvo „Slov. Gosp.“ pogodilo pravo, da je odprlo v svojem listu poseben predal pod poglavjem „Kako je s perocidom?“, kjer lahko priobčijo svoje izkušnje vsi oni vinogradniki, ki so delali poskuse z novim sredstvom. Dosedaj so se oglasili v tej stvari že širje poročevalci. Pri treh so bili uspehi nepovoljni, le eden pravi, „da se je perocid ravno tako obnesel kot bakrena galica. Glavno je, — pravi dotični dopisnik, — da se tekočina pravilno pripravi ter dobro in o pravem času škropi.“

Kako je s perocidom v ormoško-ljutomerskih goricah? Od tam se dosedaj ni bilo nobenega glasu.

Mogoče je sicer, da se je med tem, ko to pišem, oglašil že kak poročevalec iz naših krajev, toda nič zato — naj povem o tem tudi jaz nekoliko besedice, saj sem bil med prvimi, ki so se zanimali za omenjeno novo sredstvo.

V obče stoje pri nas vsi vinogradi, kjer so škropili s perocidom, slabše od onih, kjer so rabili galico.

Kar se tiče mene in mojih izkušenj v tem oziru, naj omenim sledeče:

1. Za svoje štiri vinograde (okrog 7 oralov zemlje) sem porabil nekaj nad 300 kg perocida.
2. V treh vinogradih mi je toča pokončala vse: listje in grozdje je strgala z rož, grozdje potlačila v zemljo in z razcepanih listov, ki so tu in tam ostali na trtjah, ni moči presoditi, kakšen uspeh je imelo škropljenje s perocidom.

3. V četrtim vinogradu, ki ga je toča le tako mimogrede obiskala, je bilo listje in grozdje nekako do srede meseca avgusta lepo sveže in zdravo — škropil sem trikrat s perocidom — a potem je začelo listje naglo veneti in danes (12. sept.) je ta vinograd videti od daleč sivorjav, dočim je gorica mojega mejaša, ki je škropil z galico, še zelena.

Cudno je pri tem to, da je ostalo grozdje v moji s perocidom škropljeni in trikrat zveplani gorici lepo sveže in zdravo, medtem ko sta sosedu grozdnata plesnoba (pepel) in peronospora uničili velik del grozda. Laški izlec, ki je bil v prejšnjih letih večasih spodbetka oktobra, se trdi, je že danes (12. sept.) skoraj povsod mehek.

Pri škropljenju s perocidom sem se držal kajpada celo natanko predpisanih navodil, pravilno sem pripravil tekočino, pravilno in o pravem času sem škropil.

Vzrok, da se škropljenje s perocidom v obče ni obneslo, dasi zatrjujejo strokovnjaki, da je ta snov uspešno sredstvo proti peronospori, bi utegnilo biti to, ker je bil perocid bržkone manj kakor 45 odstoten in s takim se ne doseže to, kar bi se moralo, ali pa je bila množina 4%—6% kg na polovnjak z ozirom na leto premajhna.

Mogoče je tudi, da so nam fabrikanti — saj nekateri imajo malo vesti — ponudili namesto čistega perocida kako manjvredno mešanico, pripravljeno iz bogsivedi kakih snovi. Kdo more to dognati? Škoda je trpel pri tem vinogradnik, fabrikant pa si je založil žepe.

Jaz za svojo osebo sem prišel do prepričanja, da se s takim perocidom, kakršnega smo imeli letos na razpolago, ne more z uspehom braniti proti peronospori. Ako država namerava rekvirirati perocid, tedaj naj ga le zapleni, a poskrbi nam naj za modro galico, v kateri edini smo spoznali pravo sredstvo proti peronospori.

Slovenske otroke dajte v slovenske šole!
Le na podlagi materinega jezika se otrok resnično izobrazi in priuči tudi drugih jezikov. Slovenske žene, katerih močje s svojo hrabrostjo in omikanostjo na bojišču delajo čast slovenskemu imenu, ve imate dolžnost, da svojim možem vzgojite narodno misleče otroke. Biti slovenske krvi, bodi Slovensem penos

Odlikovanje 87. pešpolka.

(Izvirno poročilo „Slov. Gospodarja“.)

Za junaški čin 87. pešpolka, ki je 9. avgusta pred Dnjestrom prvi predrl rusko postojanko, je bilo 15. septembra pred zbranim polkom odlikovanih 268 mož: 23 z veliko srebrno hrabrostno svetinjo, 68 z malo srebrno hrabrostno svetinjo, 103 z bronasto hrabrostno svetinjo, 74 s pohvalo zbornega poveljstva. G. polkovnik Hofner je govoril o razviti zastavi polka te-le besede: „Vojaki! Zvesti prisegi, ki ste jo prisegli tej zastavi, ste 9. avgusta sijajno opravičili častno zaupanje, da prvi predrete rusko postojanko. Zmagali ste jo izvojevali 9. avgusta, ostane na vaš častni dan našega polka. Pridobili ste si kot najlepše plačilo svoje zmage obudovanje svojih sodnikov, spoštovanje svojih predstojnikov in veliko število hrabrostnih svetinj. Ponosen sem na Vas in srečen, da morem zdaj najhrabrejšim med hrabrimi pripeti na prsi najlepši častni znak vojaka s tiho molitvijo: Bog, Gospod vojnih čet, varuj in brani tudi za naprej naš vrli polk!“

Nato je odlikovancem osebno pripel na prsi „znak časti“.

O tej slovesnosti nam tudi poroča narednik Janez Mikša, doma iz Pervene, župnije Sv. Marko nižje Ptujca:

15. september je bil zopet imeniten dan za naš domači spodnještajerski pešpolk. Marsikateremu to ostal v globokem spominu, posebno pa nam, kateri smo imeli čast in srečo, da smo učakali tako slavnostnega dneva. Ta dan je naš g. polkovnik Hofner opisal v jednatem govoru zasluge našega polka in se izrazil, da je jako ponosen, da ima čast poveljevati tako hrabremu polku. Pripel je na ta dan lastnoručno veliko število hrabrostnih svetinj na prsa vojakov, kateri so se odlikovali na bojišču. Pohvalil je vse moštvo celega polka, da tako vestno in hrabro izpolnjuje svoje naloge. Mi slovenski možje in fantje pa smo ponosni, da zamoremo pod tako izvrstnim vodstvom našega g. polkovnika se vojskovati in pomagati našemu orožju do zmage, da se potem lahko vrnemo v geslom: „Dali smo Bogu, kar je bžje lažko in presvitemu cesarju, kar je cesarjevega!“ Na povratku nas bodo gotovo naši ljubljenci pričakovali z veselimi srcem na naši krasni slovenski zemlji. Bog živi vse domačine in čitatelje „Slov. Gospodarja“!

Avstrijsko-italijansko bojišče.

V dobro poučenih krogih se govori, da je v Italiji vedno več ljudi, ki obžalujejo in obsojajo, da se je začela vojska z nami. Prve dni vojske se je pač marsikdo, ki morda ni odobral nezvestobe, pričakoval stajajnih italijanskih zmag in si mislil, no Gorica in Trst nam ne moreta škoditi, ako prideta k Italiji. Med tem je minulo 4 mesece in sedaj nastopa razočaranje. Na Tirolskem, Koroškem in Primorskem, nikjer ne morejo naprej, vsak dan poskušajo, a vsak dan so odbiti. Od 10. do 14. septembra so se posebno hudo zaganjali proti Tolminu in Bovcu. Njih uspeh je, da italijanski mrličji trumoma pokriva-jo osprej naše postojanke. Dne 14. sept. so Italijani ustavili svoje napade proti Tolminu in Bovcu in italijanska artilerija je otvorila ogenj proti Doberdobu, kakor vsede, kadar jim gre slabo. (Tako je tudi naš

nja velika bitka pri Tolminu in Boveu za nas ugodno odločena, kakor prej obe bitki pri Gorici, bolj ob Doberdobski planoti, bolj pri Lavaronu in Folgariji na Tirolskem ter siloviti napad na tolmnsko območje in krnsko gorovje.

Da bi se Italijani že udeleževali bojev za Dardanele, se ni slišati. Govori se tudi, da bodo šle italijanske čete Srbom na pomoč. Dobro, če hočejo Italijani biti še tudi na srbski zemlji tepeni, prosto jim!

Svetišče na Sv. Višarjah pogorelo.

Ljubljanskemu „Slovenec“ se poroča s koroško kranjsko-gorenjske meje:

Tako lepih in gorkih dni nimamo veliko v zgodnji jeseni, kakor je bil četrtek, 16. septembra. Od daleč nas je pozdravljala višarska cerkev, ki se je lesketala v solnčnih žarkih. Zdelo se je, da nas danes še prav posebno vabi k sebi na goro. In isti dan ob 3. uri popoldne je ista cerkev zažarela še enkrat v nenavadnem sijaju, v groznem plamenu. Kleti italijanski sovrag toliko časa ni miroval, da je je zažgal s svojimi topovi, ki sicer jako slabo zadevajo, če pa niso zgrešili svojega namena. Stoletja je kljubovala, postavljena na 1792 m visoki gori, viharjem, prizanašala ji je tudi strela z neba, a Lah ji ni prizanesel. Junsko delo abruških razdiralcev. Kdo bi ob tem strašnem prizoru ne stiskal pesti in ne klical maščevanja.

Opazovali smo z daljnogledom, kako je začela najprej goreti streha nad glavnim oltarjem. Od tu se je pomikal ogenj proti glavnemu cerkvenemu vходу ter se slednjič polastil zvonikove strehe. Videlo se je, kako se je valil dim naravnost navzgor. Le semihiti, kadar je potegnil severni veter, se je nagnil goreči steber nekoliko po strani, pa se kmalu vzravnal in se vspenjal zopet navzgor. Ves prizor je trajal le malo časa; po preteku slabe ure se je kazalo že golo zidovje. Ker naš planinski kraj ni oddaljen več nego 10 kilometrov zračne črte od Višarij, videle so bistre oči tudi brez daljnogleda, kaj da se vrši na gori.

Marijino čudodelno podobo so prenesli sicer že v začetku italijanske vojske v Beljak ter jo postavili v oltar ondote frančiškanske cerkve, toda kaj je z notranjščino višarskega svetišča? Kaj z zvonovi, z istimi blagoslavljnimi zvonovi, ki jih sliši pobožni romar še danes brnjeti? Kaj z duhovsko hišo in z drugimi poslopji? Kdo nam to pove, ko si nihče ne upa na goro!

Porušeno je svetišče, kamor roma že šesto stoletje množica božjepotnikov. A to svetišče bo zopet vstalo iz razvalin. In vstalo bo še lepše, kakor je bilo do sedaj.

Milijone denarja so odnesli laški zidarji čez našo mejo v vedno lačno Italijo. Milijone so stržili laški trgovci za naše gozde. In v znamenje zahvale nam rušijo sedaj naša svetišča... Zato naj sliši ob kačjih se razvalinah cerkve Matere božje na Svetih Višarjih ves slovenski svet:

Kadar bomo zidali novo višarsko svetišče ter gradili novo streho cerkvi in zvoniku, tedaj in sploh pri vseh naših delih, naj ostane zaslužek v domovini!

Obstreljevanje Trbiža.

Uradno se je poročalo dne 17. septembra o obstreljevanju Trbiža. Kakor poročajo očividci, se je pričelo obstreljevanje ob 8. uri. Podrobnosti o posledicah obstreljevanja se iz lahko umljivih razlogov ne da povedati. Sovražna artilerija je imela svojo postojanko pri **Sov. Dogna**. **Sov. Dogna** se imenuje sedlo ob meji na prehodu iz Zajezerske in dolgo dolino Dogna, ki skoraj ni obljudena in ima svoje ime po kraju Dogna, železniška postaja med Pontebo in Kiusaforte na črti Pontabel-Beaetke. Tudi cerkev v Trbižu je po italijanskem obstreljevanju močno porušena.

Italijansko nezvestobo dobro plačujemo.

Postružnik Franc, ki služi pri pionirskem oddelku na južnem bojišču, piše svojemu stricu, organistu v St. Primožu nad Vuzenico:

Z visokih koroških planin prejmite srčne pozdrave! To je, dragi ujec, iz kraja, kjer plačujemo svojemu lažnjivemu zavzniku njegovo nezvestobo. Ko sem bil na severnem bojišču ranjen, sem komaj čakal trenutka, da bi ozdravel in se šel skušati s „kacelmoharjem“. No, sedaj sva skupaj in prav dobro vrta moja karabinka italijanske bučice in večkrat tudi katerega na trebuhu popravim z jeklom. Polentar nas Slovence že zna razločiti od drugih, ker nas posebno njegovi alpinci, ako bo kateri pete odnesel, ne bodo hitro pozabili. Njegova artilerija močno strelja, pa zadene slabo, menda bi Lah rad znižal planine, da bi pozneje po ravnem prišel s svojo krošnjo v Avstrijo.

Da beremo tukaj slovenske časnike, Vam je itak znano. In ko bi ti, dragi naš vojni tovariš „Slov. Gospodar“, znal govoriti, bi pač vedel mnogo povedati, saj si z nami v vseh grozolah vojne na severu in jugu.

Preljubi ujec! Ker vsak dan večkrat pridete z ljubim Jezusom v najsvetejšem zakramentu skupaj, ne zabite ga pri vsaki priložnosti prositi za mese in

vsu hrabre boritelje. Rad se bi živel, ker sem šele stopil v cvet življenja, smilijo se mi uboga mamica, kaj bi počeli brez mene? Rad bi se prišel k Vam, rad videl svojo rojstno zemljo, pa dragi, vendar se tudi ne bojim smrti, ker sladko je umreti za domovino! Upam, da mi ljubi Jezus ne bo oster sodnik, saj ga tudi tukaj prosim pomoči in bojsjem se za pravico. Vsem čitateljem „Slov. Gospodarja“ srčne pozdrave s prošnjo, da molijo za svoje, ker ne bo več dolgo trajalo, ko si bomo srečni, presrečni sagli v roke.

Obisk na Bledu.

Četovodja Josip Hole, doma od Sv. Jurja ob Ščavnici, nam piše:

Ko smo gorski topničarji došli na vrhove naših gor, je to sovražnik takoj občutil. Naši topovi so bližvali grozo in strah v italijanske vrste. Krogle so jim žvižgale smrtne pesem. Na tisoče jih je že padlo pred nami, mnogo mrtvih Lahov je objela Soča, zbrala in jih z valovi tirala dalje v Adrijo... Tudi sovražna artilerija je pošiljala zadnji čas nebroj granat in sravnolov iz svojih 24 in 28cm topov na naše postojanke. Lah si je hotel po vsej sili napraviti pot v slovensko zemljo. A mi slovenski topničarji smo mu zaklicali: Ne boš ropal na naših slovenskih tleh dragocenosti, ne boš teptal rožic v vrtu slovenske neolžnosti, ne poljiš žepov z našim denarjem, ne boš pepelil hiš, vasi in mest, ampak kmalu pride čas, ko bo Lah bežal po italijanskih tleh pred Avstrijo.

Pred kratkim smo gorski topničarji dobili odmor in smo jo mahnil čez območje kranjske gore na Bled. Pri blejski Materi Božji smo vsi slovensko obljubili, da hočemo varovati in braniti mile in drago domovino do zadnje kaplje krvi. Biti hočemo v boju proti zahrbtnemu Lahu vstrajati, pogumni in nepremagljivi kakor skala.

Jake razveselili smo se na Bledu tudi, ko smo dobili v roke „Slov. Gospodarja“, kateri je pri vseh slovenskih in hrvaških junakih izredno priljubljen. Ob tej priliki se obračamo do vseh, ki ste doma, s prošnjo: Naročite nam vojakom vsaj za četrt leta „Sl. Gospodarja“. Ena krona ne bo nikogar spravila s sveta. Vi niti ne pojmite, kako veseli smo slovenski lafje in možje, če nas obišče „Slov. Gospodar“ v strelnem jarku.

Ko smo se do dobra odpočili, smo jo mahnil z Bleda zopet nazaj na naše postojanke, odkoder spet huše in boljše obmetavamo Italijane stopovskimi krogli. Vsem spodnještajerskim Slovincem in Slovenkam pošljamo nebroj pozdravov! Josip Hole, Franc Venguš iz Celja, Jožef Ostere iz Bunčan, Jožef Polj iz St. Ruperta v Slov. gor., Ivan Tojako iz Poljčan, Ivan Cvečbar iz Rajhenburga, Jožef Bizjak iz Šoštanja, Franc Tarkuš iz Lembaha, Ivan Klauš iz Črne na Koroškem in Ivan Jug s Primorskega.

Ob Soči.

Ležimo na hribu in čez nas strelja naša in sovražna artilerija. Na to čustvo, spčetka nič kaj prijetno, se mora človek šele navaditi. Razločno se more opazovati učinkovanje ene in druge. Vsakemu strelu se sledi z nemirno in se ugiba, kak bo njegov učinek in uspeh. Samo včasih, ko je le že predvidev, ko od vseh strani bruhajo skrite baterije vseh kalibrov svoj uničevalni ogenj in se ne razločuje več lastnih in sovražnih, zapreš brezbržno oči in čakaš potrpežljivo, da poneha grom topov in se prične pehotni napad. Navadno je ljuta kanonačka priprava za pehotni napad.

Sovražna artilerija strelja precej dobro; ves hrib obmeče, ne pa, da bi dosegla kake znatne uspehe. Tudi zvita je, naša pa je še bolj zvita. Tako so postavili Italijani pred kratkim več topov, dozdevno več nego eno baterijo. Zadaj so izkopali predor. Potem so streljali eno za drugim, nakar se je moštvo umaknilo v predor. Na ta način jim nismo mogli blizu. Le ako bi bil strel zadel v topove, bi bili imeli škodo. In naša artilerija je res glede na to naperila svoje topove na sovražne baterije in čakala. Pri prvem sovražnem strelu je odgovorila in glej! italijanska zvifosti je bilo konec, nič več se niso oglašali. Naša vrla artilerija jim je vzela vse veselje za to.

Kadar je odmor v bojevanju, bi lahko uživali krasoto primorske pokrajine, ako bi nam ne grenil užitek mrliški smrad. Pred našimi in Italijanskimi žičnimi zaprekami leže množine italijanskih trupel, ki razširjajo okrog strahovit smrad. Ona trupla, ki leže bližje, se poškrapi s karbolno in lizolno kislino, da se vsaj malo smrad odpravi. Mnogo več se trpe Italijani radi tega, kar se da sklepati iz tega, da so poslali pred kratkim k nam parlamentarca, da izposluje odmor, da pokopljejo mrtve. Ker pa je bil le infanterist in tudi drugače ni izpolnil mednarodnih določb, se mu ni moglo ugoditi, on pa je ostal tu kot vojni ujetnik. Govoril je nemško brez hibe. Popoldne so zahtevali Italijani svojega moža nazaj, ko pa se jim je reklo, da naj pošljejo drugega parlamentarca točno po mednarodnih predpisih, so odgovorili, da so razumeli ali najprvo so hoteli svojega vojaka nazaj, sledil je klic: „Halo! Avstriji, nazaj našega vojaka!“, puške so začele pokati in nehali niso hoteli do pozne noči.

Včasih nas imajo še radi, kakor se zdi nedavno so metali v naše pozicije obilo jabolk, naši so jim vrnili dobroto z bonboni, čespljami in drugim, kar so ravno imeli. Iste roke so metale kmalu nato čisto mirne krvi smrtonosne ročne granate... Take so pravilno ob Soči.

Razpoloženje naših čet je izborno; še celo v rojni črti, nekaj korakov oddaljeni, žvižgajo in veselo popevajo. Neprestana delavnost ne dopusti žalobnih misli. Italijani-pribežniki pripovedujejo sicer z grozoto, da žive kakor krti v svojih podzemskih luknjah, vendar pa čujemo večših harmoniko iz njihovih jarkov. To je resnica iz pravljice ob Soči, da smo ostali ljudje navzlic temu, in sicer vsi...

Francoski vojskovodja Joffre ob Soči.

Dne 4. septembra je, kakor znano, obiskal Joffre v spremstvu laskega kralja fronte pri Trziču, zato so seveda morali uprizoriti kako hrupno predstavo. Kadorna se je odločil za napad na hrib Sv. Mihaela, ki je bil enkrat, že pred več tedni, v laški pesti. Ob 4. uri zjutraj se je torej napad uprizoril. Z nekega opazovališča je družba najprej prisostvovala artilerijski pripravi, nato pa skušala slediti napadu napadalnih čet. Artilerija je delovala z velikim hrupom, 28cm topovi so divjali kakor bi hoteli Italijani razstreliti ves svet.

Joffre je bil bojda navdušen. Ko je potem prišlo do infanterijskega napada, se je cela stvar zrušila v nič. Italijanski ujetnik, ki je to pripovedoval, je trdil, da je Joffre v trenutku, ko je napadajoča italijanska pehota zašla v naš ogenj in bila prisiljena k begu, zapustil bojišče, ker je takih napadov že drugje zadosti videl.

Kako streljajo cesarski lovci.

Na Doberdobski gorski planoti so ležali cesarski lovci v svojih postojankah Italijanom nasproti — solnce je peklo, včasih so pridirjali nalivi, a dobra volja jih ni zapustila, upanje jim ni pošlo. Trde dneve so živeli na planoti. Njihovo kritje v skalovju ni bilo tako dobro, kakor v Galiciji, italijanski topničarji so bili že dobro izvežbani in navajeni streljanja na ta prostor. Ob takih razmerah je predla trda za kosilo, posebno pa so pogrešali vodo. Več dni so vzdržali lovci, slednjič pa so uvideli vsi, da pri tem ne more ostati, nekaj se mora storiti, kar jih reši iz sedanjega položaja. Italijani so bili postavili na ugodnem opazovališču stražo, ki je videla daleč naokoli. Odtod je sledilo točno in takojšnje streljanje laških topničarjev na gotova mesta na višini. To stražo je treba odpraviti. In oglašil se je neki izborni strelec iz doline Ötzske na Tirolskem, mladenič mirne roke in zanesljivega odesa. Ponoči se je priplazil fih, vedno v nevarnosti, v bližino italijanske straže. Treba je bilo delati hitro, storiti nemudoma, kar treba, ker ako kaj zamudi, je po njem. Kakor kadar je lazil za srnami, tako dobro je treba pomeriti in zadeti. In pomeril je in zadel. Osem mož, osem strelcov, vsi strelci so zadeli. Z italijanskega opazovališča ni mogel več nikdo sporočiti sovražnim topničarjem, ko so prinašali našim lačnim lovcem jedi in pijače.

Dolina krvi.

Četovodja Franc Šparl od domačega domebranskega pešpolka, doma iz Jarenine, piše dne 11. sept. našemu uredniku:

Sprejmi od sinje Adrije domoljubne pozdrave. Sem sicer na bojnem polju, a vendar med dobrim slovenskim ljudstvom. Ogrožen je vsled bojev ta kraj, spremljen v dolino krvi, pa kljub temu je še njegov gospodar rod, ki trdno upa, da v tej strašni vojski podeli Bog zmaga našemu orožju ter da kaznuje s popolnim porazom verolomnega nasprotnika. Z vsjo ljubeznijo se tukaj postreže vojakom, s čim je le mogoče. Mogočno grme topovi, gre se za rešitev domovine. Bog čuvaj naš rod! Pomagaj nam k zmagi!

Italijanska „hrabrost“.

Korporal Roman Bende, doma iz Studencev pri Mariboru, nam piše dne 16. septembra:

Naj se dotaknem le od daleč poglavja o „hrabrosti“ južnega sovražnika, o čemur imam priložnost, se vsak dan prepričati. — Pred kratkim sem bil poslan s častniško patroljo v neposredno bližino sovražnih okopov, da z ekrazitom razženemo sovražne varnostne jarke, v katerih čepijo po noči plahi stražarji katerih naloga je, skrbno paziti, da se naše patrolje ne drznejo priti v bližino... Ker pa je v laški armadi tudi na straži dovoljeno brzkone malo zadremati, se šestokrat zgodil — dosedaj slučajno vedno, — da pridemo neopaženi čisto do sovražnih okopov. Tako tudi zadnjič. Naša patrolja ni bila močna, saj bi bilo brezsmiselno. Ko se približala čelo patrolje (3 možje) 12 mož močni predstraži, zbeži (!) ta hrabra četa berzaljerov za svoje šance. Na to znamenje so se naglo spraznili vsi varnostni jarki. S tem je bilo naše delo silno olajšano. Na povelje našega poročnika vržemo vsi nenkrat ročne granate v sovražne okope. Učinek nepopisen — brez škode smo sprejeli nato 3 sovražne smrdljive bombe. Pri tem nočnem posetu sem si dovolil majhno šalo. Napisal sem laško vojno pošto dopisnico z naslovom „Bratom na polju sramate.“ V prostoru za odpošiljatelja sem zabilježil ime slavnega laškega narodnega pesnika Danteja. Na prvi strani pa odlomek kitice iz njegove slavne pesnitve „La Divina Comedia“ — če se ne motim iz nadpisane nad vrati pekla: „... Lasciate ogni speranza...!“ („Pustite vsako upanje!“) S to dopisnico, kakor z lep izdelano vizitko „Hrabri slovenski Stajerci na obisku med 12. uro ponoči do 3. ure zjutraj“, sem se splazil do ograje vrta nezvestobe in zapelil oba lista na bodočo žico sovražnih ovir! — Potem smo se vrnili brez vsakih izgub. Nihče ne ve, kak zadovoljiv ponos vlada v srcu vojnika, če je do pičice izpolnil važno povelje.

Z plahim Lahom je delo lahko. Vsi pa, kateri smo že na neštetih patroljah izkušali severnega sovražnika, vemo, da bi v Galiciji pri taki muziki, kot je bila ta, ne ušel ne en mož! Če smo vrgli tega velikana, bomo ukrotili tudi oskurnega bojazljivca! Dopoljubne pozdrave!

Kaj so mislili italijanski oficirji.

Vojni poročevalec berlinskega „Lokalanzeigerja“ je govoril z nekim italijanskim oficirjem, katerega so pred kratkim Avstrijci ujeli. Rekel je med drugim: Kadorna je odlični poznavalec na vojaškem polju. Ne verjamem, da bi kralj dopustil, da pade Kadorna.

V italijanskih oficirskih krogih je opažati neke vznemirjenosti. Upali so, da se vojna obrne očitno do septembra, da dotle na kakem mestu predrejo bojno črto. Vedo, da v bližnjem času izostanejo vojna podvzvetja na Tirolskem in na Koroškem po večini vsled zime. Ali dovoljuje razmeroma krajša soška fronta uspešnejši razvoj opančev, kakor je bilo to doslej, je vprašanje. Mi smo si mislili, da naša artilerija ob Soči izvaja odločitve, kajti nismo si mogli predstavljati, da pripelje Avstro-Ogrska na to fronto povsem nove topove. Mislili smo, da so njeni topovi tekom enoletne vojne obilo trpeli in so izgubili svojo točnost. Tudi se nam je zdelo nemogoče, da bi postirala topove na višinah severnega krila soške fronte. V vsem tem smo se grozno motili...

Neki drugi italijanski ujeti oficir je rekel glede na boje na Tirolskem: „Vaši ljudje stoje gori na svojih mestih še trdneje kakor skale. Mi že vemo, da so naši napadi le dirka na smrt...“

Slavolok za Italijo.

Znani italijanski slikar Aristide Sartorio, ki je prišel kot rezervni poročnik pri Ločniku v avstrijsko ujetništvo, poroča nekemu svojemu prijatelju, kako se mu godi. Ker Italija, po Kadornovih poročilih, vedno zmaga, je napravil Sartorio že načrt za slavolok za vračajoče se zmagovalce. Načrt je pokazal avstrijski vojaški oblasti, ki mu je brez drugega dovolila, da dela lahko še dalje slavoloke za zmagujoče Italijane po Kadornovih poročilih.

Polento jim solimo.

Lovec Fran Bečan nam piše: Sedim v strešnem jarku na kamenu ter se spominjam vseh znancev in prijateljev. Življenje v jarkih je prav zanimivo. Vsi vojaki so dobre volje. Nekateri si počijo v svojih podzemeljskih „vilah“, eden sedi v jarku ter nekaj premišljuje, eden zopet nekaj piše, drugi gleda, kje bo razpočila letučna granata, zopet drugi malo daje tren s žvižga, zdi se mi, da ima melodijo narodne himne, zden zopet lomi kos kromisa itd. Vsi pa imajo eno misel: polentarja uničiti do zadnjega moža. Mi pomagamo Lahom kuhati polento in sicer jim jo solimo s svinčenkami in mešamo z bajonetom ter jim želimo z granatami dober tek.

Kako se rabijo ročne granate.

Boji v strelskih jarkih so nam pokazali, da ni kar z lahka mogoče, pregnati infanterijo samo z infanterijskim ognjem iz dobrih, primerno pripravljanih kritij. V ta namen se morajo rabiti že močnejša sredstva. Če ne zadržajo drug za drugim polni topniški streli, in sicer granate, v jarke, tako, da končno postojanke zaradi neizmernih izgub ni mogoče dalje držati, se pehota le tedaj umakne, če ji preti nevarnost z boka. Po noči, večasih pa tudi po dnevu, se senkerje posreči, sovražnika na ta način presenetiti, da se priplazijo do njegove postojanke, ga spretno zadenejo s par ročnimi granatami ali bombami in med splošno grozo prepodimo. Ravnanje s temi peklenskimimi stroji in njih metanje seveda ni lahko in enostavno, zato se pa v ta namen izberejo vselej samo najspretnjši vojaki, ki se smrti ne boje, izučeni minerji, kopači itd. Naši nasprotniki, zlasti Srbi, so se posluževali bomb pri vsaki primeri priliki, in posrečilo se jim je večkrat, da so napravili nered v naših prednjih vrstah. Kmalu pa smo se od sovražnika naučili tega vojnega izkustva tudi mi in rabimo sedaj enako orožje. Naši metanci bomb so bodisi pri napadu ali pri obrambi storili že dokaj pravih čudežev junastva in poguma.

Avstrijsko-srbsko bojišče.

Boj proti Srbom se je zopet pričel. Dne 19. l. m. so naši obstreljevali Smederevo, srbsko trdnjavo ob izlivu Morave v Donavo, potem srbsko prestolnico Belgrad ter napadli in uničili srbske postojanke ob izlivu Drine v Savo. S tem je ovrženo mnenje onih, ki so vedno mislili, da obstoji med nami in Srbi skrivno dogovorjeno premirje. Mi smo na podlagi naših poizvedb vedno trdili, da je to nemogoče. Avstrijska armada je prenehala Srbijo napadati, ker je imela drugod dovolj opravila, Srbi pa so bili veseli, da jim damo mir. Med tem je Srbija skrbela, da omaji in odpravi kužne bolezni ter se preskrbi z novim, svežim vojnim gradivom. To se je gotovo sedaj že v precejšnji meri zgodilo in za to imamo pričakovati na srbskem bojišču hudih bojev.

Da smo začeli zopet z vojsko proti Srbiji, je znamenje, da stojimo na italijanskem in ruskem bojišču izborna. Na Ruskem napadamo, proti Italiji se branimo. Kako bomo postopali proti Srbiji? Samoumevno, da bomo napadali, kajti ako bi hoteli še nadalje obrambno postopanje, potem bi ostali mirni, kakor smo bili dosedaj. Začeli smo nanovo vojsko s Srbijo, da dosežemo prav natanko določeno vojni cilj. Ta cilj je, da pridemo do Bolgarije in Turčije, da bodo države, ki so v boju druga na drugo navezane, tudi s svojo zemljo mejile druga na drugo. Nov napad na Srbijo ima torej cilj, da si naredimo pot v Bolgarijo.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Ko smo se umaknili iz Galicije na boljše in skrbno pripravljene postojanke ob Strypi, so Rusi nekoliko dni butali v nje z vso srditostjo. Ker so imeli vsled naših napadov v bok strašne izgube in ker ni bilo upati nobenega uspeha, so se zopet umaknili ob Seret. Ista igra se bo menda odigrala tudi na volynskem bojišču zapadno od trdnjave Rovno. Rusi so navajili z velikimi silami na nas, mi smo se umaknili, vendar tako, da sta zavzeti trdnjavi Luck in Dubno še vedno v naših rokah. Rusi napadajo z vso silo in z velikimi izgubami.

Vsa pozornost pa se obrača sedaj točnem na severnem Ruskem pri mestu Vilna, katero so Nemci že zavzeli. Pri Vilni se bori proti Nemcem središče severne ruske armade. Nemci so se severno in južno od Vilne zajedli tako globoko v rusko fronto, da preti ruskemu sredšču nevarnost obkoljenja. Rusi se tukaj borijo z obupom, da pridejo ven iz Klesč, katere Nemci seveda vedno bolj siiskajo. Na dveh straneh je zbrano nenapadno veliko artilerije. Borba je velikanska. Že te dni mora pasti odločitev.

Ruska duma (državni zbor) je odgodena. Nekaj bolj odločnih poslancev, ki so si upali povedati ruskim mogotcem resnico, so zaprli; drugi, ki so sposobni, so morali na fronto. Pravijo, da bodo dumo razpustili. Potem bodo lahko podkupljivi in slabo izobraženi oficirji ter uradniki delali, kar bodo hoteli.

Krvava bitka pri Dvinsku.

Vojni poročevalec angleškega lista „Times“ poroča dne 18. septembra z bojišča pri mestu Dvinsku o grozovito krvavih bojih, ki se odvijajo pred mestom. Poročevalec je bil zadnje dni v neposredni bližini bojne črte, kjer kjer divja strašna borba z malimi presledki. Najbližja točka bojne črte je oddaljena od mesta samo 15 kilometrov. Po zapuščenih mestnih ulicah odmeva grom topov. Rusi imajo pred Dvinskom tri črte dvojnih strelskih jarkov. V teh jarkih so Rusi dosedaj še vse silne remiške nasokke srečno odbili, dasiravno so Nemci osredotočili na jarke neprestani ogenj svojih težkih topov. Nemci so že večkrat zavzeli prvo črto strelskih jarkov, a Rusi so jih zopet vrgli nazaj. Nemška armada je pred Dvinskom dve do trikrat močnejša kot ruska ter razpolaga z ogromno artilerijsko premočjo. Kljub temu še dosedaj Nemci niso mogli izsiliti odločitve.

Vilna padla.

V soboto, dne 18. septembra se je posrečilo, da so zavezniške čete zavzele močno utrjeno mesto Vilna ob reki Vilija (izhodno od trdnjave Kovno). Naskok na Vilno je bil zelo srdeč. Rusi so hili presenečeni in so se po kratkem boju umaknili dalje proti izhodu.

Generali Ruski, Rennenkampf in Kuropatkin.

Ko je car Nikolaj prevzel vrhovno poveljstvo nad rusko armado, so listi namigovali, da car ne bo dejanski vodil ruske armade, ampak da je pravi naslednik Nikolaja Nikolajeviča general Ruski. Iz Stockholma se sedaj poroča, da je car ukazal, da postane general Ruski namestni vrhovni poveljnik — podgeneralisimus — in da so mu podrejeni vsi vojskovodje. Zakaj je bil svoj čas Ruski odstranjen, je zdaj pojasnjeno. Ruski je prvi svaril velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča pred generalstabinim podpolkovnikom Mjasojedom, češ, da vohuni sovražniku v korist. Veliki knez je pa izjavil, da general Ruski obrekuje in je izjavil carju, da osebno jamči za Mjasojedova. Ruski je nato odstopil. Ko se je pozneje izkazalo, da je imel Ruski prav in je bil Mjasojedov usmrčen, je pozval car Rusija v avdijenco in mu je ob tej priliki naznanil, da hoče sam voditi armado, nakar je Ruski takoj izjavil, da je carju na razpolago. Ruski je bil že od začetka vojske velik nasprotnik Nikolajevičevih vojnih načrtov. Vojaška strokovnjaki smatrajo Ruski kot izvrstnega vojaka in izbornega vojskovodjo. Ruski je bil poveljnik ruskih čet, ki so se v začetku vojske leta 1914 pri Lvovu navalile na našo armado. Ruski je bledega obraza, je kratkovidnih oč in izgleda kot kak profesor.

Car je vpoklical v armado tudi generala Rennenkampfa, kateri je bil vsled neuspešnih bojev v ozemlju Mazurskih jezer odstavljen. Rennenkampf je imenovan za carjevega vojnega pribojnika in je prideljen glavnemu stanu. Za sedaj ne bo general Rennenkampf prevzel nikakega poveljstva. List „Biršev-

ja Vjedomosti“ pa piše, da bi bilo z ozirom na resnost položaja zelo potrebno, da se naj tudi generala Kuropatkina vpokliče v armadno vodstvo.

Kar nas je Slovencev, ni nobeden brez rožnega venca.

Franc Nerač, ki se v pionirskem oddelku domačega pešpolka bori na severnem bojišču, piše 11. avgusta č. g. župniku Dekortiju na Ljubnem med drugim sledeče:

Naznanjam Vam, da sem sprejel rožni venec, ki ste ga Vi dali mojim staršem. Tudi brač mi je pisal, da ga je sprejel. Za oba Vam najsrčnejša hvala! Ker ga potrebujemo tako kot svoje orožje, zato pa mislim, kar je naš Slovencev, da ni nobeden brez njega. Kadar smo v najhujših vojnih težavah, nam je skoraj nemogoče, ga v rokah držati, a misli imamo pri Njem, ki je nad nami. Veasih bi človek skoro obupal, pa se spomni na Boga in Marijo in lažje prenaša vse težave. Dobro vem in trdno sem prepričan, da sta me varovala pred sovražnikom.

Nahačam se že od 26. vinoteka lanskega leta na severnem bojišču. Priljubljuje se zopet mrzla zima, pa upanje imamo, da bomo do zime gotovi z „moskalom“. Dal Bog!

Kranjske klobase na bojišču.

Svoje življenje na severnem bojišču opisuje kadet cand. iur. Joško Ile, ki je bil med tem ranjen na južnem bojišču, svojemu bratu tako-le:

Se vedno zdrav, čil in čvrst. Ruska-Poljska. Živi se kot kje pri nas črna v Otaviech, ravno tako vasico, seveda veliko večjo. Včeraj in predvčerajšnjim smo marsirali v dežju po ruskih cestah. Ej, to je trpljenje! Greš po blatu skoro do kolen, pomehkem blatu, da komaj premikaš nogo, popolnoma brez vseh misli. Dolgočasnost in samota kraja. Te oropa vseh misli, zdi se mi, kakor bi bil malo kolesce v velikem stroju, ki se premika, ker se vrte druga kolesa — sila, in jaz premikam dalje meni področje. In ta ruski dež! Beri Gogoljeve „Mrtve duše“ in uživi se v podobe, pa prav živo in občuti boš isto kot jaz. Zavil sem se desno v svoj dežni plašč, zavil se tesneje, a ni ga menda plašča, kojega ne bi prodira ta močvoja, mrzla in usiljiva. In ob cesti in na poljih in na brdih, — sploh vse naokoli ruski in naši križi — grobovi padlih. Dobri ljudje so morali biti ti ljudje, ki so zakopavali mrtve. Postavili so jim spomenike, da zna vojak-tovariš, ki gre ob cesti, da počiva tu sotripa — „memeto mori.“ Niso jih spravili v skupne grobove, kjer je kdo padel, ondi leži, na gonič pa je križ z napisom: Tu počiva junak infanterist ali karkoli je že. Sedaj, ko to pišem, ležim v senci na vrtu hiše, kjer smo oficirji nastanjeni, 50 korekrov proč od tod sta dva taka groba v issem vrtu. Sicer pa, kdo bi razmotrival tako žalobne misli, tudi jih podob je zadosti. Pogledati je treba le na našo družbo. To Ti prepevamo, vriskamo razposajeno kot na svatbi, saj cesar da pol hleba in kar je treba. Uživamo polne vojne pristojbine, to se pravi: dobimo vino, pivo, tobak, — vsak dan 25 cigaret (memf's, dames itd.) — in naša kuhinja! Kupili smo prešiča, jedli pečenko itd. Jaz sem bil ob tej priliki dobil nalogo, napraviti klobase — prave kranjske. Napravil sem tako izvrstne, da jih je vse hvalilo. Vsi so se jezili, da so tako hitro pošle; bilo jih je 35. Prvovoščimo si tu in tam tudi kako gos, kokoš itd., kot priljubo praženo zelje s krompirjem, paradajz-omako in paprikaš itd., seveda to vse na skupni račun oficirske kuhinje. Sedaj se moram čuditi, kako dobro dela naš tren.

Se neka posebnost! V večjih krajih je vse polno židov, pravih svetopisemskih — v kaftanih, z bradami. Ti imajo vse, samo pritisniti jih moreš znati. Danes smo bili v kraju, o katerem se je zadnji čas več pisalo. Vse trgovine so bile zaprte; vprašam zakaj in reklo se mi je „šabes“, vse sam žid.

Kot zadnjo novico za danes Vam še javljam, da čakamo zopet, da nas spravijo v vagono. Premestili nas bodo nekam, najbrže proti Italiji, ako ne veste Vi kaj družega; mi ne vemo tukaj prav nič! Kako gre Tebi? Jaz sedaj tukaj ne znam ne za datum, ne za dneve. Kadar se spravimo pod svetlo, je ravno tako kot pri ciganih.

Na Balkanu mobilizirajo.

Vse države na Balkanu mobilizirajo. Toda splošno mobilizacija je dosedaj odredila samo Bolgarija, Grčija in Rumunija le delno. Nobena tajnost ni, da bo Bolgarija udarila proti Srbiji. Za nas bi bilo zanimivo izvedeti, kje bo udarila proti Srbiji, ali na severni ali na južni meji. Zanimivo bi bilo tudi izvedeti, kaj bošta v tem slučaju storili Grčija in Rumunija.

Dosedanji dogodki so pokazali, da je Grčija mnogo lažje zvezana s Srbijo kakor Rumunija. Pomisliti je tudi treba, da je sedanja Venizelosova vlada prijazna četverosporazumu. Seveda je nasprotno grški kralj in posebno grška generaliteta prijazna nam in Nemčiji. Mogoče je tudi, da se čuti Bolgarija dovolj močna in napade nepričakovano koj Grčijo, ter ji vzame s tem možnost, da bi podprala Srbijo ali pa četverosporazum ob Dardanelih. Kati to je gotovo, da bo Grčija, tudi ako se ne udeležijo vojske, na vse moči podpirala Srbijo v boju proti nam in Bolgarom. Grška dosedaj ni hotela Bolgariji čisto nič od Mace-

donije odstopiti ter se je protivila tudi temu, da bi Srbija odstopila oni del Macedonije, ki meji na Grško. Grčija hoče mejiti ob Srbijo.

Rumunija grdo gleda na Bolgarijo, ker si upa rušiti bukareštarjski mir, po katerem je tudi Rumunija odzvela na zahrbten način lep kos zemlje, Dobručo. Toda ali si bo upala sedaj z orožjem nastopiti proti Bolgariji, je drugo vprašanje. V tem slučaju bi menda mi in Nemčija priskočili Bolgariji proti Rumuniji na pomoč. Zato je prav rekel rumunski politik Filipescu, da se je položaj Rumunije v teku enega leta zelo spremenil, češ: Lani so Avstrijci delali strelske jarke in žičnate ovire okoli Budimpešte, letos jih delamo ob ogrsko-rumunski meji.

Sicer pa se še niti Grčija, niti Rumunija ni končno odločila, le Bolgarija ima že strogo začrtno pot.

Rumunska politika.

Bivši rumunski vojni minister Filipescu, ki je mnogo agitiral za to, da bi Rumunska stopila na stran četverozveze, je dopisniku „Adeverula“ na njegovo vprašanje, kak razloček je med položajem v lanskem letu in letos, odgovoril: Lani so delali strelske jarke v Budimpešti, letos pa jih delamo mi za obrambo naše dežele v Predealu. — Dne 2. septembra se nam je reklo, da pride ruska armada v 12. dneh čez Karpat. Takrat sem bil jaz prevaran, zdaj pa ministrski predsednik Bratianu. — In kaj se zgodi sedaj? je vprašal poročevalec. Filipescu je odgovoril: Sedaj moramo čakati, a tako ugodna priljka, kakor smo jo zamudili, ne pride nikoli več.

Kaj pravi berlinski bolgarski poslanik.

„Zelj“ priobčuje razgovor z berlinskim bolgarskim poslanikom, Rizovom, ki je dejal: O vsebini turško-bolgarske pogodbe še ne vem ničesar natančnejšega. Prepričan sem, da bo pogodba obema državama mnogo koristila. Važno je, da so naši odnosi napram Rumuniji in Grški zelo dobri — kakor nekdanji naši napram Italiji — in da se nam teh dveh držav ni bati. Bolgarska vlada zaupa v bodočnost, ves narod stoji za njo.

Balkanske pravljice.

Pod tem naslovom priobčuje „M. N. N.“ po „Corriere della sera“ naslednjo vest rekega atenskega lista: Pogodba med četverozvezo in Rumunijo naj bi na eni strani vezala četverozvezo, da ne bo preje sklenila miru, predno ne bo imela Rumunija Bukovine in Banata s Temešvarom, Rumunija pa bi bila obvezana udariti na Avstrijo, ne skleniti posebnega miru, izročiti Bolgarom Dobručo, oziroma poslati proti Bolgarom, ako bi napadli Srbijo, posebno armado.

Angleška kupila Portugalsko.

Portugalska zbornica in senat sta dovolila 150 milijonov frankov za novo oboroženje. Angleška je ba je dala Portugalski 200 milijonov frankov posojila pod pogojem, da se na strani četverozveze dejanski udeležijo vojske. Na Azorih in Madejri dobe Angleži trajna opirališča za svoje brodovje. Ustanovi se veliko število tvornic v Lizbonu, v Oportu in na imenovanih otokih.

Na Anglškem.

Na Anglškem razburja vprašanje, ali se naj vpelje splošna vojna dolžnost, ljudi vedno bolj. Posebno delavci so proti splošni vojni dolžnosti, ker se bojijo, da bodo morali v vojsko, dočim si bodo meščani znali prislepariti svobodo.

Poštni predpisi.

Na merodajnem mestu smo povprašali, kje bi tical vzrok, da tolikokrat ne dobijo naslovljeni pisem in pošiljatev. Odgovor je bil kratak: ker ljudje še vedno ne uvažujejo poštnih predpisov in se torej tudi njihove pošiljatev ne morejo izvrševati. Največkrat nimajo pisma naslova odpošiljatelja, ali pa ne dovolj natančnega. Takšnih pisem leži po poštnih in cenzurnih uradnih kvadratih. In kdo je temu vzrok? Gotovo ne pošte, ampak vsak sam, ki ne upošteva poštnih predpisov.

Poštnine prista so samo odprta pisma (seveda tudi vse dopisnice) na volne naslove, kakor: na vojaštvo, na volne pošte, delavcem v vojnih službah, vojakom-bolnikom v bolnišnicah. Vsa ta pisma pa smejo imeti samo pisanje. — Na vse gori omenjene naslove, četudi tedaj vojaške, pa niso poštno proste pošiljatev kot: vzorci, mali cvitki do 35 dkz s kakršnokoli vsebino ali blagom, n. pr.: s pisanim papirjem, z dopisnicami, s smodkami, z robei, itd. Koliko je plačati poštnine, se izve na pošti. Vsi takšni mali zaviti ki pa ne smejo imeti nobenega pisanja, pač pa tudi zunaj razvden naslov odpošiljatelja.

Časovisov, kakošnihkoli, kakoršnihkoli, ne sme nihče pošiljati brez dotične znamke in tudi ne nikomur, tedaj tudi vojakom ne, ampak morajo biti vsi frankirani z znamko, kakor je običajno pri križnih

zavitiških sploh, po večji ali manjši teži. Časopise pošiljati z znamkami za časopise imajo pravico samo uradništva in zažrešstva dotičnih listov in nikdar druge osebe. Nadalje je strogo prepovedano, v časopisih pisati, besede in stavke podčrtavati, pozdravljati itd., ker takšne časopise se pošlje nazaj ali pa največkrat tudi v koš. Čudimo se, da proti vsem tem predpisom grešijo velikokrat tudi izobraženi odpošiljatelji, kakor se lahko sodi po pisavi. Škoda je že za znamke, katerih se na ta lahkomišeln način veliko uniči in škoda za čas in trud! Končno pa ima žalost naslovljenec, ki vedno zaman pričakuje pošiljatev od svojcev.

Glede pisanja pisem in dopisnic se nadalje opozarja na odlok trgovskega ministrstva, da povzroča uporaba neobičajne pisave in neobičajnega jezika navadno velike zamude; največkrat pa se taka pisma ne odpošljejo. Prepovedana je tedaj skrivna in dogovorjena pisava, pisava za slepece ali pisava s kislino.

Poštna zavrtke (pakete) se lahko pošilja sedaj do preklica na sledeče številke vojnih poštnih uradov: 10, 14, 17, 34, 45, 46, 48, 53, 55, 61, 65, 69, 73, 76, 78, 81, 85, 88, 91, 93, 95, 98, 106, 109, 113, 119, 157, 207, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224, 251, 254, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 317, 318, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 601, 602, 603, 604, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 620, 630. — Paketi se zamorejo oddajati samo v pondeljek, torek in sredo vsakega tedna. V zavojih pa se ne sme nahajati takšno blago, ki bi se znalo po daljšem ležanju na pošti pokvriti. Lahko bi se namreč zgodilo, da bi se dovlačje je teh pošiljatev k vojnim poštnim uradom zavleklo v sled operacijskih okoliščin.

Razne novice.

Novi lavantinski kanonik. Cesar je č. g. kn.šk. dvornega kaplana dr. Ivana Tomažiča imenoval za kanonika lavantinskega katedralnega kapitelja. Čestitamo!

Duhovniška vest. Č. g. Franc Močnik, kaplan pri Sv. Tomažu pri Ormožu nastopi dne 1. oktobra kot župnik pri Sv. Štefanu pri Zusmu.

Spremembe pri eo. frančiškanih. Iz Maribora pride o. Fulgencij Trafela v Nazaret, o. Bernardin Mlakar pa v Gorico v Maribor. Za župnika pri Sv. Trojici v Slov. goricah je imenovan o. Nikolaj Meznarič; od Sv. Trojice so prestavljeni v Gorico o. Benvenut Winkler, v Brežice o. Fortunat Goli in o. Dioniz Dušek k Mariji Pomagaj Brezje na Gorenškem. V Brežice pride o. Krizogon Tjštler iz Pazina. K Sv. Trojici v Slov. goricah so prestrašeni: o. Fruktos Frank iz Nazarja, o. Joahim Košenina iz Brezij in o. Alojzij Lipej iz Ljubljane. Frančiškani s gimnazija se prestavi iz Gorice v Kamnik: kot lektorji pridejo tje: o. Eduard Raustehar, o. Hadrijan Kokol, o. Gratus Heric, o. Evstahij Berlec. Bogoslovci 4. letnika pridejo iz Kamnika v Maribor, in sicer: o. Engelbert Klasine, o. Solan Cimerman, o. Benjamin Petrič in o. Gabriel Planinšek. Vsi ostali letniki frančiškanskega bogoslovja pridejo v Ljubljano.

Novi slovenski vojni kurat. Prekmurski list „Novine“ poročajo, da je soboški kaplan č. g. Jožef Krautz imenovan za vojnega kurata. Č. g. Krautz je že odjetoval na odkazano mesto.

Ogrski Slovenci se veselijo slovenskega čtiva. Glasilo ogrskih Slovencev „Novine“ piše: „Jedino veselje slovensko čtivo, ešče vogri se za nje potegujejo. „Drugo me nikaj ne veseli, kak to, kda novine pa knjige dobin; pa ne samo meze, liki vse moje slovenske pajdaše pa ešče magare. Tei me tudi sploh spita včeto, če že storo pa došim Novine, ka njm e z njih opet morem razoziti, kaj je novoga.“ (Kolenko Stefan z G. Bistrice, domobranec 20-ga pešpolka.) — V istem listu piše Anton Gonza z Gornje Bistrice med drugim: „K meri pride ordinano in mi poda v roke vkup poviti snopek, pogledam i gori odprem, ka ovaram? „Novine“ in „Marijine Liste“ W gori sam skočo od veselja, suze se me pčevale, ino sam si mislo: kak je smileni lübi Ježuš ino bl. Dev. Marija, ka sta prišla pred mene i vošla velko batravnost; štero tu gol re morem napisati. Že 13 mescev trpim ino se matram med tujinci, ali zdaj pa kak sam vesel, kda preberem te rende, z šterimi se kak z materijom pogovarjam.“

Vsem Slovincem in Slovenkam! Zrebanje velike loterije Slovenske Straže se nepreklicno vrši v torek, dne 26. oktobra t. l. Dober mesec imamo torej samo do zrebanja. Vsi naši darovi naj se zato v tem mescu z največjo požrtvovalnostjo osredotočijo na to loterijo, ki je namenjena v podporo revnim otrokom, ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom. Čim lepši bo uspeh te loterije, več bodo dobili tudi naši slejci. Loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. Glavni dobitek v vrednosti 5000 K. Srečka samo 1 K. Ali je treba še kaj priporočilnih besedi? Sramota bi bila za Slovence, ako bi sami ne pojmlili velikega pomena in plemenitega namena te loterije. Zato takoj pišite po srečke na loterijo Slovenske Straže v Ljubljano. Zahtevajte povsod takoj srečke Slovenske Straže! Naberite takoj po kronicah med znanci in znankami za srečke in naročite na skupni naslov več srečk skupno. Kdor za dom i-

ma srce — naj ima zanj tudi dejanja. Do dne 26. oktobra delajmo vsi za loterijo Slovenske Straže! Sijajen uspeh loterije Slovenske Straže naj briše narodu solze!

Kadet Jakob Sturm padel. Kadet Šalamun nam piše dne 15. septembra z italijanskega bojišča: Junaško se boreč ob mejniku naše prelepe slovenske domovine, je padel v divjem boju Kadet Jakob Sturm, na čelu svojega voja. Že tretji mesec je rajni kljuboval ob zeleni Soči groznom italijanskim navalom, a sedaj ga je pokosila bridka smrt. Vsi, ki smo ga poznali, obžalujemo njegovo usodo; saj nam je bil v vsakem oziru zvest tovariš in prijatelj. Vrlému junaku bodi slovenska zemljica lahka! — Padli junak je bil doma iz Slovenske Bistrice in je bil edini sin. Njegov brat je padel na severnem bojišču. Jakob Sturm je bil vnet član naše katoliške dijaške organizacije in organizator mariborskega Orla.

Janko Koser. Dne 3. septembra je na severnem bojišču padel pravnik-všokosolec Janko Koser, poročnik pri oddelku strojnih pušk. Rajni je bil vzor slovenskega katoliškega dijaka in izborni organizator. Rodom je bil iz St. Lovrenca v Slov. goricah iz dobroznane vrle Koserjeve družine. Svetila vrlému junaku večna luč!

Se živi. Kadet A Hrašovec nam piše dne 12. septembra z južnega bojišča: Uljudno Vam naznanjam, da g. praporščak Julij Dermovšek dosedaj še prav veselo živi in pije v strelskih jarkih v huce med nami in da ga — kakor se poroča v „Sl. Gosp.“ od 9. sept. t. l. — nikakor ni zadela granata. Kot njegov osebni prijatelj, ki sem vsak dan večkrat z njim skupaj, Vam dam to na znanje. — (Mi smo dotično vest posneli po ljubljanskih listih. Uredništvo.)

Novi narednik. Z južnega bojišča se nam piše dne 13. sept.: Naznanjam Vam, da je naš vrl somišljenik Janez Mikša, doma od Sv. Marka niže Ptujja, dosedaj četovodja pri tretji stotnji 87. pešpolka, imenovan za narednika istotam. Obernem Vam pošiljam pozdrave z južnega bojišča! Antoi Veržan, doma iz Dobja pri Planini.

Odlikovani slovenski vojaki. Srečni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetlinje je dobil ognjčar 11. polj. top. p. Avgust Pintar. Zlato hrabrostno svetinjo so dobili: desetnik 17. pp. Brže Josip, praporščak Tütinger Bruno in strešmošter Pleil Josip, oba pri 5. drag. p. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste so dobili: kadeta Raschke Robert in Sušue Henrik, narednik Primesnik Matija in poddesetnik Pirker Ivan, vsi štirje pri 7. pp.; praporščak Korherr Josip, narednika Lipovž in Zofa Franc, četovodji Bratovič Jurij in Čuk Karel, desetnika Košir Alfred in Martinčič Ivan, poddesetnik Logar Filip in infanterist Alessio Peter, vseh devet pri 97. pp.; desetnika Hafner Anton in Warter Josip, dragonca Puff Alojzij in Vengust Franc, vsi štirje pri 5. drag. p.; desetnik Franc Birk, saperji Gril Josip, Lugarič Franc, Milnerič Josip, Stergar Rok in Vnuk Jurij, vsi pri 3. sap. bat. Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: četovodja Gregoriat Anton, Meze Anton in Tufa Ivan, desetnika Marzola Franc in razem F., poddesetnik Černe Pavel, infanterista Gomžel Leopold in Pretner Franc, vseh osem pri 97. pp. stražmojster Strauß Matija, titulani stražmojster Kuderntsch Franc, četovodji Brenko Franc in Morizzi Ivan, desetnika Mlekuš Josip in Weissenbach Simon, patr. vodje Offner Franc, Stronegger Anton in Sauritz Ivan, dragonci Aleš Jernej, Ferlež Mvrčin, Fras Rudolf, Guček Ivan, Hafner Rajmund, Ogrinc Matija in Voglar Ivan, vseh 15 pri 5. drag. p.; četovodja Sunta Jakob, predmojstra Ogrizek Albin in Černič Rupert, vsi trije pri 3. polj. havb. p.; desetnik, tit. narednik Bratuš Vinko, pionirji Klemarčič Anton, Meše Josip, Puher Vinko in Uhl Karfil, vsi pri 3. pion. bat.; četovodji Bradaš Milan in Semenič Filip, desetnik Kosmina Filip, poddesetnik Lindner Jakob, saperji Bauer Josip, Bevc Viktor, Blazina Josip, Boscarol Anton, Elsnič Ivan, Glavan Artan, Hotko Ferdinand, Kawulog, Kerschbaum Rudolf, Kozele Franc, Lončarič Alojzij, Lauruk, Letič, Meraša Alojzij, Mozetič Anton, Seiler Stefan, Zaccaria Peter, vsi pri 3. sap. bat., lovec 20. lov. bat. Kosmajč Avgust. Bronasti hrabrostno svetinjo je dobil poročnik 47. pp. Brajkovič Ernest, desetnik raz. skl. Polanc Ivan v Bovcu in kadet 20. lov. bat. Vrečko Anton; predmojster Furian Liberij, vojni predmojstri Celron Franc, Kralj Peter, Petek Jakob, Rakovnc Peter, Repenšek Franc, Ročko Jakob, Slemenik Viktor in Vičič Franc, topničar Rojac Andrej, vsi pri 8. polj. top. p. Poveljstvo jugozahodne fronte je podelilo srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste rez. naredniku kadetaspirantu 87. pp. Matija Zdravec. Bronasto hrabrostno svetinjo pa lovec Ignacu Jarem, Ivanu Kočevar, Francu Naglič in Miroslavu Prinčič, vsi štirje pri 7. lov. bat.

Dragonci se priporočajo za šopke. Dragonec Franc Smerkež z Bizeliskega nam piše: Sprjmite najlepše pozdrave z južnega bojišča in zahvalo slovenskih dragoncev za tedenskega obiskovalca „Slov. Gospodarja“, kotega prejemanj redno vsak teden. Godi se nam dobro ter komaj čakam, da udeležimo po izdajalski butici, ki se je predzročila siliti v naše slovensko ozemlje. Naročite pa slovenskim dekletom, da nam pripravijo šopke, kadar se povrnemo kot zmagovalec! Zato se posebno priporočamo slovenski fantje-dragonci. Mnogo pozdravov!

Zopetno prebiranje črnovojnikov. Odredilo se je zopetno prebiranje črnovojniških zavezancev, rojenih v letih 1873 do vstevskega leta 1877, kakor tudi letnikov 1891, 1895 in 1896. Vsi moški teh letnikov se